

Tabell 1. Centrala textgenrer i skolundervisningen enligt genrefamilj

GENREFAMILJ OCH DESS SYFTE	TEXTGENRE	MÅL	TYPISKA FASER
BERÄTTANDE TEXTER: ge upplevelser, underhålla, skapa kontakt med hjälp av en berättelse, hålla intresset uppe med hjälp av en berättelse	1. sluten berättelse	återge en upplevelserik historia, där man kommer med en lösning på en komplicerad vändning i händelseförloppet	inledning – händelseförlopp som leder till vändningen – lösning – (lärdom eller sensmoral)
	2. öppen berättelse	återge en upplevelserik händelse eller ett händelseförlopp i syfte att dela känslor	inledning – anmärkningsvärd eller ovanlig händelse (händelseförlopp) – reaktion
	3. tolkad berättelse	återge en upplevelserik händelse eller ett händelseförlopp i syfte att ge ett moraliskt omdöme om människor eller deras beteende	inledning – kronologiskt händelseförlopp
	4. personlig berättelse	dela personliga upplevelser	inledning – kronologiskt händelseförlopp
BESKRIVANDE TEXTER (FAKTATEXTER): förmedla information med hjälp av beskrivningar, utredningar och förklaringar	5. nyhet	återge en viktig aktuell händelse	det centrala i nyheten – precisering eller olika perspektiv på nyheten (i prioritetsordning)
	6. (själv)biografisk text	återge centrala händelser i ens eget/någon annans liv (jfr 4)	inledning – livets skeden i kronologisk ordning från födelsen till i dag/döden (jfr 4)
	7. historisk text, historik	återge historiska (samhälleligt viktiga, forntida) händelser	bakgrund – historiska skeden i kronologisk ordning

	8. historisk utredning	redogöra för historiska (för språkgemenskapen viktiga) händelser (jfr 6)	bakgrund – orsaker till och följder av historiska skeden
	9. beskrivning av ett (fysiskt eller socialt) fenomen	beskriva ett fenomen (t.ex. ett näbbdjur, människans fysiologi, en organisations struktur)	Beskrivningen kan vara deskriptiv (fenomenet – beskrivning av det ur olika perspektiv), klassificerande (fenomenet som helhet – klassificering i underarter eller -begrepp), strukturell eller hierarkisk (fenomenet som helhet – delar)
	10. förklaring av ett (fysiskt eller socialt) fenomen	förklara fenomenet (t.ex. vattnets kretslopp, klimatuppvärmningen, följderna av skogsavverkning)	Förklaringen kan vara sekventiell eller cyklisk (fenomen – orsak och följd), konditional (fenomen – alternativa villkor – följd [om ett visst villkor uppfylls]), faktoriell (resultat – förklaring bestående av många orsaker), konsekutiv (orsak – många följder)
INSTRUERANDE TEXTER: handleda en individs eller grupps förfarande eller förklara ett förfaringssätt	11. regler, föreskrifter	berätta vad man får och inte får göra	reglerna i ordningsföljd (prioritetsordning och/eller hierarkisk ordning)
	12. anvisningar	beskriva hur något ska genomföras (t.ex. ett prov eller en algoritm) eller hur en åtgärd ska utföras e.d.	mål, material, arbetssteg
	13. beskrivning av ett förfaringssätt	redogöra för hur något (t.ex. ett laboratoriearbete eller någon annan	mål, använd metod, resultat

		undersökning) har genomförts	
<p>ARGUMENTERANDE OCH FÖRKLARANDE TEXTER (INKL. REFLEKTERANDE TEXTER):</p> <p>få läsaren, lyssnaren eller åskådaren övertygad om det som framförs</p>	14. recension	recensera en bok, film, teaterföreställning, dansuppvisning, ett sångframträdande e.d.	beskrivning av recensionsobjektet – evaluering (i anknytning till beskrivningen eller separat) – slutsats
	15. texttolkning	tolka en texts betydelser	översikt av texten – evaluering – sammanfattning
	16. kritisk kommentar	ifrågasätta påståenden i en text	dekonstruktion av texten (dvs. visa på dolda betydelser) – evaluering – presentation av alternativ
	17. (motiverat) ställningstagande	ta ställning för eller emot en sak eller ett påstående	sak/påstående – argument – slutsats
	18. reflektion (kring en fråga)	reflektera kring frågan ur minst två olika perspektiv	fråga – olika perspektiv/sidor – lösning/slutsats